

До спеціалізованої вченої ради
К 17.127.07 у
Класичному приватному університеті

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук

ДАВИДЕНКО Оксани Олександрівни

– на дисертацію РИЖИЙ Аліни Валентинівни

«Правове регулювання місцевих податків та зборів в умовах децентралізації», що була подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність та доцільність проведення дослідження.

Реформа децентралізації, яка з самого початку спрямована на створення сучасної системи місцевого самоврядування в Україні на основі європейських цінностей розвитку місцевої демократії, наділення територіальних громад повноваженнями та ресурсами, які мають забезпечити місцевий економічний розвиток, надання населенню високоякісних та доступних публічних послуг, виявилась найбільш ефективною та важливою із усіх проголошених реформ. Реформа децентралізація включає в себе як фінансову так і владну децентралізацію, тому на шляху її втілення виникають ряд недоліків і загроз, які мають бути враховані при проведенні реформи децентралізації у тому числі через наукові дослідження, щодо приведення національного законодавства у відповідність до європейських норм і стандартів, відповідно до вимог Європейського Союзу. Основною цілю реформи є належне фінансове забезпечення, ефективне використання місцевих бюджетів та сприяння підвищення рівня життя населення громад, тому питання правового регулювання місцевих податків та зборів в умовах децентралізації в Україні, а також обґрунтування правових заходів щодо зміцнення місцевих бюджетів для економічного та соціального розвитку регіонів, потребують подальшого дослідження.

Про актуальність дослідження свідчить також його відповідність тем

науково-дослідної роботи «Фінансово-правове регулювання публічних відносин в Україні» (номер державної реєстрації 0111U008728) та «Баланс публічних і приватних інтересів при правовому регулюванні суспільних відносин» (номер державної реєстрації 0116U008200) кафедри цивільного, адміністративного та фінансового права Інституту права імені Володимира Сташиса Класичного приватного університету.

Оцінка змісту дисертації та ступеню наукової новизни отриманих результатів

Дисертаційна робота має завершену логічну структуру, побудовану відповідно до поставлених завдань, що дає змогу простежити авторський підхід до вирішення складної наукової проблеми. Предмет і об'єкт дослідження чітко сформульовані, що дозволило обрати необхідні методи дослідження і здійснити аналіз нормативно-правової бази, що визначає правові засади регулювання місцевих податків та зборів в умовах децентралізації, виділення проблем щодо справляння та адміністрування місцевих податків та зборів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, що наведено в дисертації.

Висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі Рижий Аліни Валентинівни – є достатньо обґрунтованими, що досягається вдало обраними метою та завданнями дослідження.

Використання Рижий А.В. у своїй роботі різних наукових методів дослідження дозволило їй досягти повноти та всебічності аналізу поставлених проблем. Рекомендації, висновки автора ґрунтуються, також, на критичному осмисленні найсучасніших здобутків вітчизняної та зарубіжної юридичної науки.

Здобувачем обґрунтовано та визначено мету дисертації, яка полягає у аналізі нормативно-правової бази, що визначає правові засади регулювання місцевих податків та зборів в умовах децентралізації, виокремлення проблем щодо справляння й адміністрування місцевих податків та зборів, надання пропозицій з удосконалення чинного законодавства у відповідній сфері.

Дисертація є комплексною роботою, яка присвячена визначенню сутності та особливостей правого регулювання місцевих податків та зборів в умовах децентралізації, та формулюванню пропозицій для вдосконалення вітчизняного законодавства.

Мета і завдання дисертації сформульовані достатньо чітко. Не викликають заперечень означення предмету і об'єкту дослідження. Визначення наукової новизни за їх повнотою і формулюванням підтверджує оригінальність наукової роботи, постановки і напрямів розроблення проблем, які ще не знайшли свого вирішення в юридичній науці. Теоретико-методологічна база дисертації є адекватною у контексті поставлених мети і завдань.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, адміністративного права, фінансового права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дисертаційного дослідження є Конституція України, міжнародні договори та угоди, нормативно-правові акти національного законодавства радянського та сучасного періодів, проекти законів та інших нормативно-правових актів, що визначають правові засади справляння та адміністрування місцевих податків і зборів в умовах децентралізації.

Головні положення дисертації базуються на використанні великої кількості законів, нормативно-правових актів України і Ради Європи – Конституції України, Податкового кодексу України, Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування», Європейській хартії місцевого самоврядування, інформації з сайтів органів місцевого самоврядування .

Дисертантом використано законодавство зарубіжних країн, досвід яких щодо правового регулювання місцевих податків та зборів в умовах децентралізації, що може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення законодавства щодо справляння та адміністрування місцевих податків та зборів в умовах

децентралізації, результати проведених соціологічних досліджень. У дослідженні поряд із працями з фінансового та податкового права використано висновки й узагальнення у сфері загальної теорії права та економічної теорії.

Практичне значення роботи і використання результатів дослідження.

Практичне значення полягає в тому, що здобутки автора становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані:

– у правотворчій та правозастосовній діяльності: результати дослідження містять низку пропозицій щодо внесення змін до чинного законодавства, зокрема щодо внесення змін до порядку притягнення до адміністративної відповідальності податкового агента. Рекомендації можуть бути використані в правозастосовній практиці Державної податкової служби України у Запорізькій області (довідка № довідка № 243/11-05 від 03.11.2020 р.);

– у правотворчій діяльності: для подальшої розробки теоретичних і прикладних проблем справляння місцевих податків та зборів та пов'язаних із ними питань, (довідка № 56 від 20.12.2020 р., видана депутатом Запорізької обласної ради восьмого скликання Головою Постійної комісії питань місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою Майстро Д. М.)

– у навчальному процесі: матеріали дослідження можуть бути використані при викладанні студентам Закладів вищої освіти дисциплін «Фінансове право України», «Бюджетне право України», «Податкове право України» (довідка № 748 від 06.11.2020 р).

Повнота викладу основних результатів у наукових фахових виданнях.

Основні положення дослідження викладено у 10 наукових працях, з яких: 6 – статті в наукових фахових виданнях, зокрема тих, що включені до міжнародних наукометричних баз даних, у тому числі 1 стаття в зарубіжному виданні; 4 – матеріали конференцій. Відповідний перелік публікацій наведений у авторефераті дисертації.

Основні наукові результати, які здобуто автором та їх новизна

Наукова новизна одержаних результатів полягає в вирішенні наукових задач теоретико-методологічних положень, розробці концептуальних та методичних підходів і практичних рекомендацій щодо правового регулювання місцевих податків та зборів в умовах децентралізації. До основних здобутків авторки, які відображають наукову новизну дослідження слід віднести такі:

- обґрунтовано пропозиція, щодо впровадження єдиного зведеного кодифікаційного нормативного акту – Кодексу місцевого самоврядування України, який буде регулювати всі правовідносини, що виникають на рівні територіальних громад (стор. 73-74);

- обґрунтовано пропозиції щодо усунення розбіжностей у Бюджетному кодексі України та Законі України «Про місцеве самоврядування» з приводу тлумачення категорії «місцеві бюджети» (стор. 53-54);

- аргументування наукового підходу щодо впровадження реформи екологічної децентралізації в Україні (стор. 47-48);

- обґрунтування науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення:
  - а) механізму обчислення податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, для фізичних осіб, власників такого майна та посилення відповідальності останніх у випадку вчинення порушень строків оплати (стор. 82-83);

- б) механізму встановлення ставки транспортного податку та доцільність внесення змін до п. 267.4, ст. 267 Податкового кодексу України щодо встановлення ставки з розрахунку на календарний рік у розмірі 1% від вартості кожного транспортного засобу, що є об'єктом оподаткування (стор. 95-96);

- в) порядку визначення об'єкта оподаткування з єдиного податку для платників податків третьої групи шляхом в частині надання дозволу на включення до складу витрат тих, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг (стор. 116-117);

- г) механізму встановлення ставки збору за місця для паркування транспортних засобів, за кожний такий день у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки (стор. 131-132).

В дисертаційній роботі доведена доцільність виключення норми права з

Податкового кодексу України, щодо зменшення бази оподаткування, яка обчислюється з розміру загальної площі нерухомого майна та додання категорії осіб, які мають бути звільненні від сплати податку на нерухомість, відмінне від земельної ділянки (стор. 182-183).

Не менш важливим є положення у дисертаційній роботі про виявлення проблем, що виникають під час обчислення та сплати туристичного збору. Для збільшення доходів місцевих бюджетів для поліпшення інфраструктури населених пунктів – центрів туризму авторкою запропоновано вдосконалити порядок справляння туристичного збору в Україні з урахуванням досвіду успішних світових практик, а саме підвищити ставки збору, встановлення цільового використання коштів, які надходять до місцевих бюджетів від справляння туристичного збору та посилення відповідальності за порушення сплати туристичного збору. З цієї мети авторкою запропоновано:

– встановити єдину ставку збору для внутрішнього та в'їзного туризму та збільшити ставку збору до 3% до бази справляння збору (загальна кількість днів тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі) (стор. 139-141, стор. 144-146, стор. 188);

– посилити адміністративну відповідальності за порушення податковими агентами порядку справляння та (або) сплати туристичного збору (стор. 144-146).

У дисертації сформульовано й інші корисні положення та висновки.

Визнаючи високий рівень науково-теоретичної обґрунтованості та переконливість теоретичних і практичних положень дисертації Рижий А.В., слід відзначити, що робота також не позбавлена певних дискусійних моментів, а тому є підстави для висловлення окремих зауважень і пропозицій щодо поглиблення проблематики дослідження. Зокрема:

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи та автореферату

1. Не погоджуємося з висловленням автора, що: „Децентралізація

бюджетних фінансових ресурсів передбачає зміну системи оподаткування, за якої змінюються питомі надходження на користь місцевих бюджетів... „ (стор. 56 дисертації). Система оподаткування – є сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджетів і внесків до державних цільових фондів, що справляються в установленому Податковим кодексом порядку. Децентралізація не призвела до зміни переліку податкових платежів, проте, вона розширила повноваження органів місцевого самоврядування, дозволив їм приймати рішення про встановлення місцевих податків та зборів на їх території, визначаючи об'єкт оподаткування, платників податків, розмір ставки, тощо, в межах Податкового кодексу України.

2. На стор. 60 дисертації автор серед основних проблем наявної системи місцевого оподаткування в Україні відносить: невеликий перелік місцевих податків та зборів порівняно з зарубіжними країнами; відсутність права органів місцевого самоврядування на встановлення власних податків і зборів на своїй території. З чим ми не погоджуємося:

- по-перше, занадто велика кількість податків та зборів може призвести до зростання податкового навантаження на платників податків та виникнення труднощів щодо обчислення податкового обов'язку та виникнення ненавмисних помилок;

- по-друге, відповідно до пп. 12.3.2 Податкового кодексу України органам місцевого самоврядування надано право прийняття рішення про встановлення місцевих податків та зборів з дотриманням критеріїв, встановлених розділом XII Податкового кодексу України на території їх громади.

3. На стор. 75 дисертант вказує, що „ ... доступність і зрозумілість кодексу (мова йдеться про Кодекс місцевого самоврядування України, який автор пропонує розробити та прийняти), дозволить громадянам України бути більш обізнаними в своїх правах та обов'язках, не тільки в частині участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування, а й у своїх правах та обов'язків стосовно сплати місцевих податків та зборів”. Залишається

незрозумілим питання співвідношення Кодексу місцевого самоврядування України та Податкового кодексу України в частині правового регулювання сплати місцевих податків та зборів, адже на сьогодні у п.1.1 Податкового кодексу України вказано, що саме цей Кодекс регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема й місцевих.

4. У підрозділі 2.1 (стор. 90-93) автор досліджує порядок справляння транспортного податку в Україні активно досліджуючи закордонний досвід Німеччини, Австралії, Франції, США, Японії, розглядаючи зовсім протилежне призначення цього податку: як „податок на розкіш” та „екологічний податок”. Залишається незрозумілим механізм його справляння в Україні, який автор пропонує запровадити з використанням закордонного досвіду: чи платниками цього податку повинні бути особи – власники дорогих транспортних засобів, чи особи, які здійснюють експлуатацію транспортних засобів з потужним об’ємом двигуна та великим обсягом викиду вуглекислого газу.

Проте висловлені зауваження мають загально рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного автором дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

За актуальністю теми дослідження, змістом його матеріалу, науковою новизною, рівнем обґрунтованості та достовірності отриманих результатів, їх цінністю – дисертаційна робота Рижий Аліни Валентинівни „Правове регулювання місцевих податків та зборів в умовах децентралізації” є самостійним, комплексним та завершеним науковим дослідженням.

Одержані результати є достатньо обґрунтованими та достовірними. Опубліковані за темою дисертації наукові праці достатньо повно відображують основні положення, висновки та рекомендації, які стали результатом авторського дослідження. Автореферат повністю відповідає змісту роботи. За своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, робота повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор – Рижий Аліна Валентинівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
кандидата юридичних наук

О.О. Давиденко ДАВИДЕНКО О.О.

Підпис
засвідчую

Давиденко О.О.

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

